

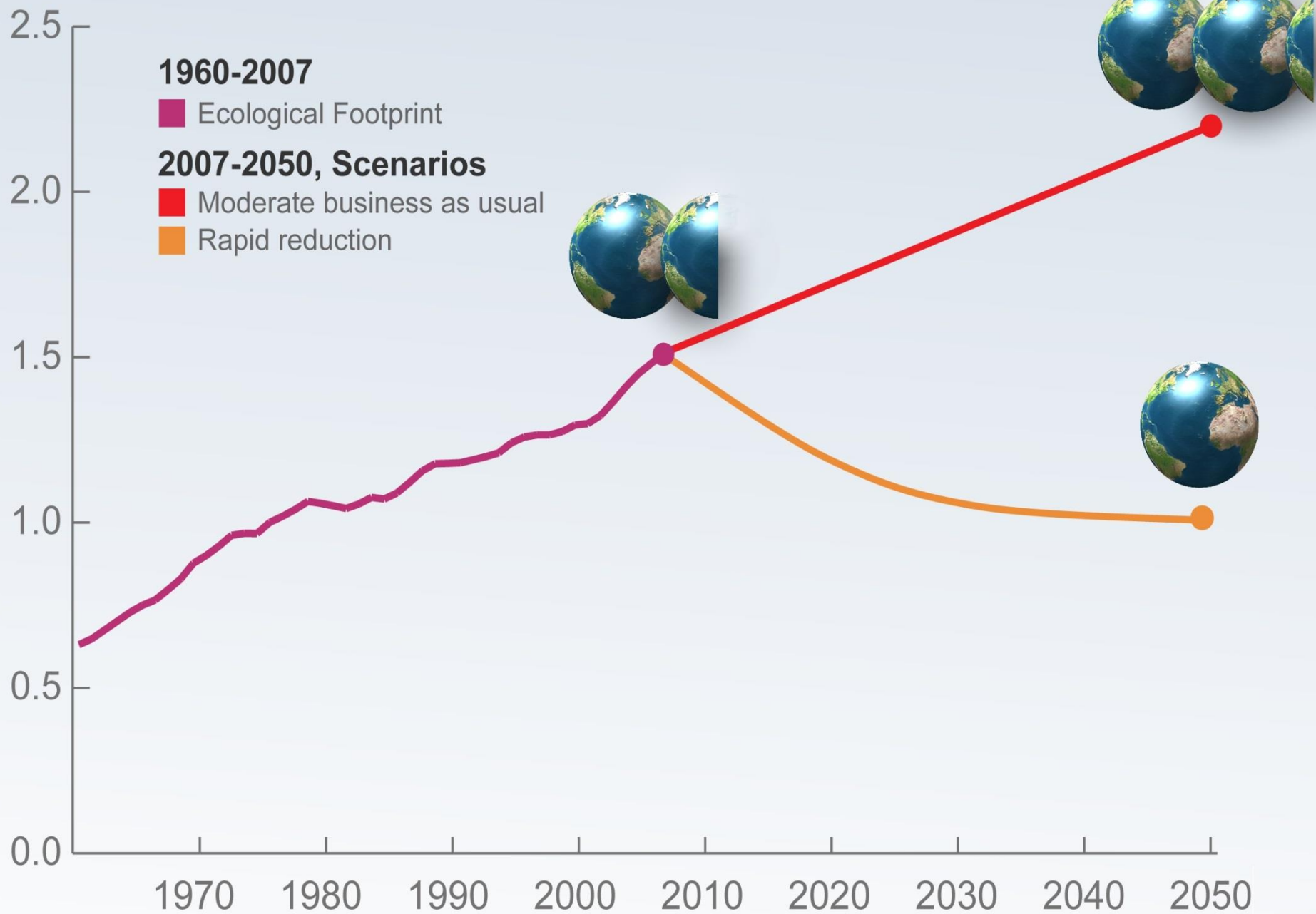
Slovenski regionalni dnevi 2015

Dušan Plut

**GLOBALNI OKOLJSKI IZZIVI IN
SONARAVNI REGIONALNI RAZVOJ
SLOVENIJE**

Globalna razvojno-okoljska diagnoza:

- **Regionalno neenakomerna rast materialne blaginje, a za polovico presežene globalne zmogljivosti okolja**
- **Antropogeno pogojene globalne spremembe podnebja**
- **Pospešeno zmanjševanje biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev**
- **Zmanjševanje prehranske, energetske in vodne samozadostnosti številnih regij sveta**

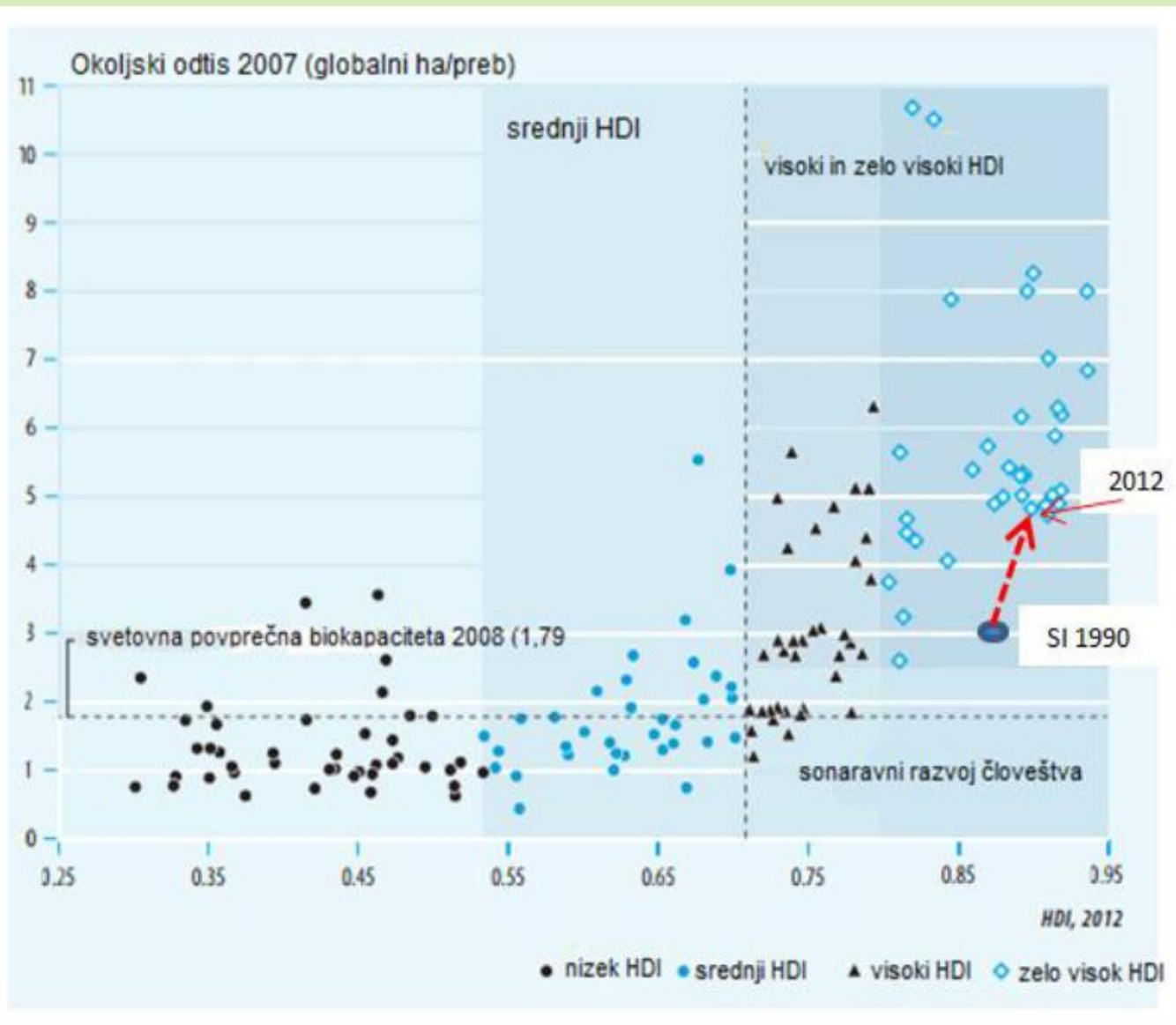

y-axis: number of planet earths, x-axis: years

Trajnostno sonaravna globalna razvojno- okoljska prognoza:

- **Materialno dejavnost do srede 21. stoletja uskladiti z nosilnostjo okolja**
- **Optimalno povečati samozadostnosti držav sveta - glokalizacija**
- **Regije kot ključne teritorialne, razvojno-varovalna enote (območja) za doseganje lokalno-regionalne in hkratne globalne usklajenosti med nosilnostjo okolja in zmernim blagostanjem prebivalcev**

Indeks človekovega razvoja in Slovenija - HDI

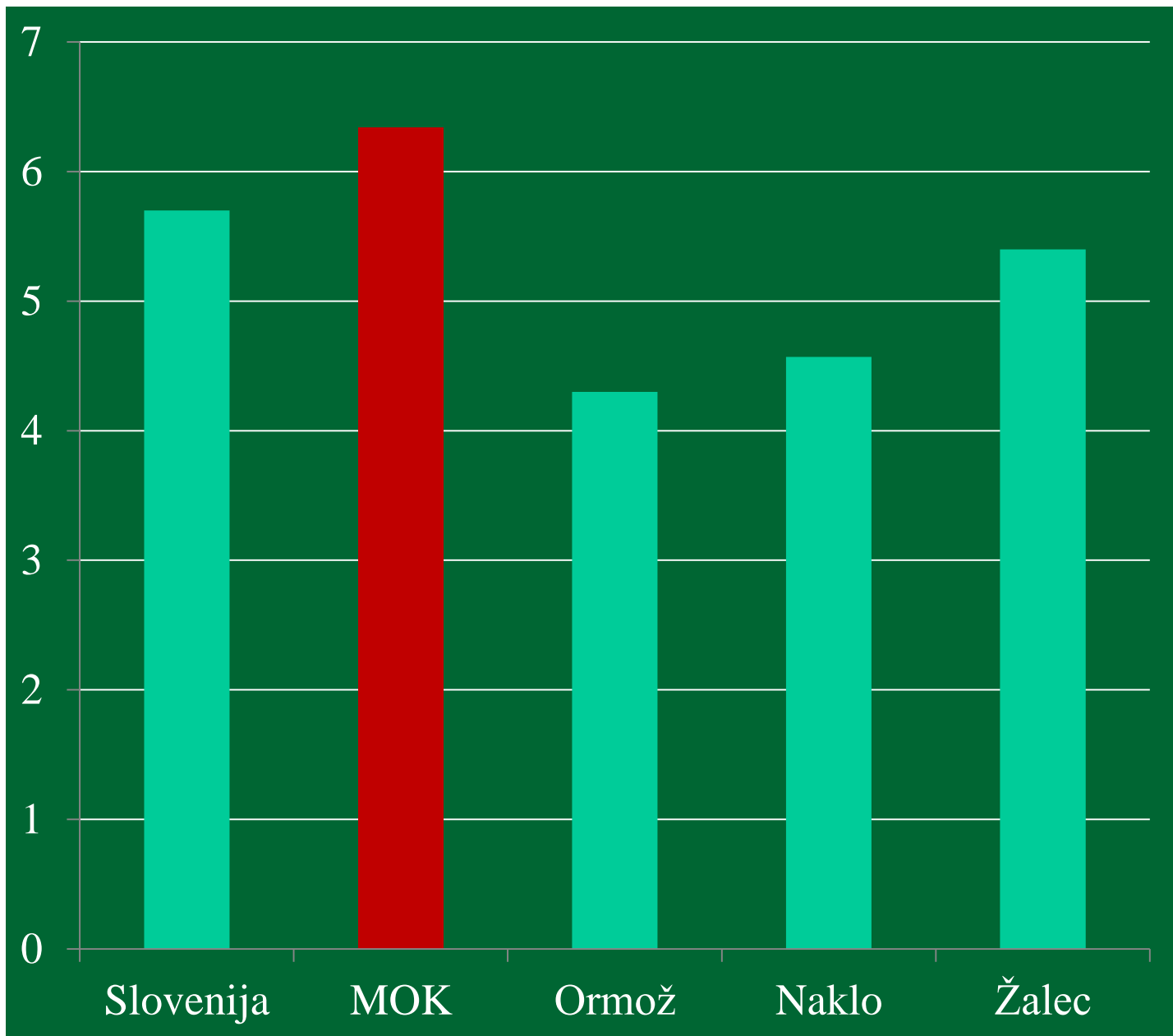

V dvajsetih letih „demokracije“ smo povečali naš okoljski odtis za več kot 50% ob neznatnem povečanju HDI.

Postali smo tipična potrošniška družba

Ključni globalni okoljski izzivi regionalnega razvoja Slovenije:

- **Prekomerna raba virov in prekomerni okoljski pritiski na prebivalca v mestih in na podeželju: ekološki odtis 5,2 gha
cilj=največ 2,6 (1,8) gha;**
- **Prekometerne emisije TGP na prebivalca v mestih in na podeželju: 9 ton
cilj=največ 1,7 tone (oziroma 0,5 ton!)**
- **Polovična odvisnost od uvoza hrane in fosilnih goriv
cilj = samooskrbnost na ravni države + visoka stopnja regionalnih samooskrb**

Sonaravni model regionalnega razvoja Slovenije 2050– hkratni odgovor na dvig regionalnega blagostanja in globalne okoljske izzive:

- **Prepolovitev porabe primarne energije in ekološkega odtisa na prebivalca**
- **Nekajkrat večja, a sonaravna, »mavrična« raba regionalnih obnovljivih virov**
- **Najmanj 80 % znižanje emisij TGP**
- **Regionalnim posebnostim prilagojeno prilagajanje na podnebne spremembe**
- **Občutno povečanje regionalnega gospodarstva (**avtonomija regij**) in stopnje regionalne samooskrbe**
- **Ohranjanje nizkega vodnega stresa**

Izjemni strateški sonaravni in nizkoogljični regionalni potenciali Slovenije

1. raznovrstni in bogati interni in tranzitni **vodni viri** (letne interne vode na prebivalca – 9300 m³ oziroma 2-krat na svetovnim in evropskim povprečjem + **slabšanje nacionalne in regionalnih vodnih bilanc!**)

2. primerjalno zelo ohranjeni in količinsko bogati **gozdni ekosistemi** (nad 60 % ozemlja države, povprečno nad 280 m³ lesa na ha) = sonaravna surovinsko in potem še energetska raba + varno opravljanje številnih ekosistemskih storitev;

3. **praviloma ohranjene in pestre “sonaravne” podeželske pokrajine** – kakovostno bivalno okolje + ekosistemске storitve + biotska raznovrstnost + turistično-rekreacijski potencial

4. regionalne mavrice **obnovljivih virov energije**, ki ob upoštevanju okoljevarstvenih in naravovarstvenih meril ter varčnega ravnanja z energijo, v praksi uveljavljenega skladnejšega regionalnega razvoja omogočajo v prihodnje trajno, nizkoogljično in ne-jedrsko energetsko samooskrbo + **TEŠ 6**;

5. **obstoječe in potencialne kmetijske površine** - tudi v primeru sonaravnih oblik kmetijske obdelave omogočajo visoko stopnjo samooskrbe + **zmanjšanje prehranske samooskrbe**

+ zelo ugodna geografska lega

+ praviloma „sonaravni“ poselitveni sistem

+večje naravne možnosti prilagajanja na podnebne spremembe

Ključni regionalni sonaravni projekti – odgovor tudi na globalne izzive:

- **Bilanca in vrednotenje domačih strateško pomembnih trajnostnih razvojnih potencialov na regionalni ravni: vodni viri, gozdni ekosistemi, mavrice regionalnih obnovljivih virov, geografska in biološka pestrost in turistična zanimivost slovenskih pokrajin, dejanske in potencialne kmetijske površine, sonaravni poselitveni vzorec, ugodna zemljepisna lega Slovenije**
- **Snovno krožna, nizkoogljična zasnova močnih regionalnih gospodarstev (»nič odpadkov«) in podjetniških con**
- **Decentralizirana nova zelena delovna mesta (potencial: do 250.000, najmanj 60.000 do leta 2025/2030) v vseh slovenskih regijah**
- **Sistemska energetska prenova celotnega stavbnega fonda, zakonsko obvezna, vsaj pasivna privatna in javna novogradnja (termalni pas + degradirane površine) z domačimi materiali (les) in dvojnega vodovodnega sistema, mestne ekososeske in ekovasi (najprej – vzorčne, projektne)**
- **Razpršeni poselitvi prilagojeno čiščenje odpadnih voda (RČN + male BČN)**
- **Regionalno specifično, a sistemsko, medsektorsko usklajeno prilagajanje na podnebne spremembe in povečanje naravnih območij sprejemanja poplavnih voda**
- **Povečanje kmetijskih površin (zmanjšanje zaraščenih površin), vodnoekološko sprejemljiva stopnja namakanja in ekologizacija pridelave hrane: 75-80 % prehranska samooskrba do leta 2030**
- **Varovalno-razvojno upravljanje in gospodarjenje v varovanih območjih**
- **Decentralizacija in dvo-nivojski regionalni policentrizem: 8-10 avtonomnih, večjih trajnostnih razvojnih makroregij in 25-30 mezoregij**

**PROBLEMA NE MOREMO
REŠITI Z ENAKIM NAČINOM
MIŠLJENJA, KAKRŠNO GA JE
USTVARILO !**

A. Einstein